

mi ne bi bili za to, ker vemo, da g. nadzornik tega ne ljubi in da časih ni izbirčen v besedah, ker je še sam povedal, da je bil sodnijsko kaznovan zaradi neizbirčnih besed.

Dalje trdi tovariš, da pove pri skupščinah svobodno vsak svoje mnenje. Mogoče je to kje, kar bi moralo biti povsod, a ravno v koprskem okraju ni tega. Zadnja okrajna učiteljska skupščina v koprskem okraju je bila oktobra 1904. Iz poročila o nji vemo, da je bila na dnevnem redu točka o učnem jeziku, pri kateri je predlagal referent, naj se reorganizira učiteljišča tako, da dobe gojenci več časa za predmet učnega jezika, t. j. naj se podaljša učna doba, a drugi je predlagal, naj se učiteljišča reorganizira tudi tako, da dobe gojenci dovolj prilike, se izuriti v učnem jeziku, za katerega se pripravljajo, t. j. vsi predmeti naj se poučujejo v dotičnem učnem jeziku. Tu se je zdelo potrebno biti v obraz zdravi pedagogiki ravnatelju učiteljišča, ki je zagovarjal, naj se podučuje nekaj predmetov v blaženi nemščini. Okrajni nadzornik kot predsednik je molčal k temu, a koncem debate je stavil na glasovanje referentov predlog, dodatni predlog pa je popolnoma prezrl. Predlagatelj je moral odločno zahtevati, naj se stavi tudi njegov dodatni predlog na glasovanje in videl je, kako umesten je bil ker je skupščina soglasno glasovala zanj, čeravno ga je hotel predsednik kar na tihem odpraviti. Predsednik je spoznal, da mu na ta način ni mogoče odpravljati sebi neljubih predlogov, zato je postopal kasneje drugače. Ko je neki govornik hotel o neki točki stvarno govoriti, ga je prekršil v govoru, in ko je govornik vztrajal pri predmetu, mu je odvzel besedo. Iz tega je razvidno, da pri učiteljski skupščini ni bilo dovoljeno svobodno izraziti svojega mnenja; govoriti in predlagati se je smelo le to, kar je ugajalo predsedniku.

Iz tega je razvidno, da ne bo pomiril razburjenih duhov Maslov članek. Lahke je odgovor na vprašanje, kdo je temu kriv? Učiteljstvo gotovo ne, pač pa oblast, ki nastavlja takšne organe, ki ostentativno kršijo zakone in nasprotujejo učiteljstvu. Ako bi se godilo kaj takega delavstvu, bi nastali štrajki, in dobili bi se poslanci, ki bi se zavzemali za odstranitev takih oseb, a za učiteljstvo se ne zavzame nihče, ker ne spoznava, kakšne koristi donša dobro urejeno šolstvo, a oblasti je več za nekatere osebe kot za vse ljudskošolsko učiteljstvo. Učiteljski klic bi moral biti: Proč z onimi, ki nočejo vršiti jasnih določil zakona! In ko oblast usliši ta klic, se bodo pomirili razburjeni duhovi.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.*)

Spisal Fr. Suher.

Ena ura risanja je več vredna nego
10 ur samega nazornega nauka,
Gilbert (II. kongr.)

Gojitev lepega sodi ravnatoko k
humaniteti kakor uresničenje dobrega
in spoznanje resničnega.

Ant. Springer.

Kdor misli, da zavzema risanje v ljudski šoli isto mesto kakor pisanje, se ne bo mogel prečuditi, da dandanašnji ne govore in ne pišejo o nobenem predmetu ljudske šole toliko

*) S to razpravo brez dvoma ustrežemo svojemu čitateljstvu, ker je vprašanje o risanju aktualno.

Uredn.

kakor o njem. Kdor pa ume sedanje stremljenje po narodni omiki, ve, da izvršuje risanje višje naloge umetniške vzgoje in da stoji v tem oziru med vsemi predmeti ljudske šole v prvi vrsti. Tudi godbi in poeziji prisojajo velik pomen za umetniško vzgojo, a trde, da je bila poezija in godba do zdaj vobče manj zanemarjena nego obrazna umetnost, ki sloni na risanju. — Vprašanje, je li imajo obrazne umetnosti isti pomen in isto vrednost za vzgojo in splošno omiko mladine kakor znanosti in vede, se je že razmotrivalo. — Dokazovalo se je, da nas zamore tudi obrazna umetnost dovesti do zmožnosti, da pojмимо in spoznamo velike resnice in harmonije v svetovnem naziranju. Velika razlika pa je, kako storita to znanost ali naobrazna umetnost. Kar dožene znanost po naporu uma, po dolgem abstrahirajočem premišljevanju, to dožene naobrazna umetnost po lahkem prostem naziranju, združenem s čudovitim užitkom. To je prednost, ki jo imajo obrazne umetnosti kot vzgojni faktor in ki jo do danes še nismo uvidevali in upoštevali dovolj.

Naglašajo nadalje, da je treba duhu ravnotežja sedaj, ko se pečamo samo s suhoparno vedo in skrbimo samo za hrano umu. Naš duh naj se počine težkega dela. V tem oziru mu je umetnost najpripravnejša hrana in najboljše razvedrilo, ki nas vodi v deželo veselja in lepote, kjer hodi duh svobodna pota, kjer se razvija v človeku to, kar je pristno človeškega, namreč srce in dušnost. Umetnost naj bi postala last celemu narodu, ne samo privilegiranim stanovom in vodila naj bi ga po potih, kjer se nudijo najslajši in najplemenitejši užitki ter ga odvrčala od pustolovskega uživanja, ki vodi v pogubo: od plesišč in krčem in še pogubnejših naprav.

V ta namen snujejo umetniške zbirke in muzeje, v ta namen priporočajo ljudski šoli, da bi naj mladina ogledovala in motrila umotvore, in v ta namen so preosnovali metodo pouka v risanju. Naložile so se risanju težke naloge in povzdignil se je naš predmet do vrednosti prvega sredstva, ki z njim stremimo po dosegu ravnokar označenih vzvišenih smotrov. Naravnost se naglašja, naj bi se gojil na našem polju — kakor v godbi — diletantizem, da bi budil veselje do dela in zbujal srečo, ki jo čuti, kdor sam kaj izumi, kdor sam ustvarja.

O formalni vrednosti risanja govore knjige, govore znameniti možje znanosti, umetnosti in tehnike. A ravno tako važna in velika je njegova materialna vrednost. Ni nam namena, naštevati vse slučaje in dokaze za to vrednost, navesti moramo le samo izreke veljakov v tem oziru. Diderot pravi: »V obrtniškem tekmovanju ljudstev se bo godilo tistim narodom trajno najbolje, kjer bo o njihovih proizvodih sodilo doma največje število vzgojenih oči. Narod, ki ne goji lastnega okusa, podleže energičnejše razvitemu okusu svojega sosednega naroda in zapade njegovemu tributu«.

Na drugem mestu slišimo: »Narod, ki goji risanje v šoli tako kakor čitanje in pisanje, bo v polstoletju najbogatiji na zemlji« (Diderot).

S tem naj bo materialna stran zadostno označena in obenem naj zadostujejo ta dejstva kot dokazi, da je tudi nam treba svojo pozornost obračati risarskemu pouku, ako premišljujemo o stanju svojega naroda in upoštevamo njegove življenske vire in vzgojne smotre.

Kakor je prevzel risarski pouk te naloge v formalnem in materialnem oziru, je umevno samo ob sebi, da niso več zadoščevale stare metode. Vrvenje, ki se je že začelo pred 25 leti v umetnji, obrti in šoli, je imelo posledice, da so se zavrgle tik pred tem časom veljavne metode. Tekom teh

let so se izcimile nove metode po resnem delu, globokih studijah zgodovine in novih prikaznih na umetniškem, estetiškem in dušeslovnem polju in deloma kot sad hudih borb.

Z risarskim poukom in njegovo metodo se ne pečajo samo učitelji, ampak umetniki, estetiki ter učenjaki na pedagoškem in posebno psihološkem polju.

Da označimo na kratko novodobni risarski pouk, naj navedemo Reina, menda najiminennejšega sedaj živečih nemških pedagogov, ki pravi, da je risarski pouk umetniški vzgoji glavno sredstvo. »V ta namen mu deluje oko in roka; risarski pouk vadi tako videti in opazovati, kar je bistvenega in karakterističnega na slehernih stvarih. Risanje je elementarni umetniški pouk. Svoje snovi jemlje zato iz umetnosti in narave, in sicer iz domače umetnosti, iz domače narave.«

To je neovrgljiv smoter novodobnemu risarskemu pouku, pa tudi nerazrušljiv temelj metodi v dosego pravega smotra.

(Dalje prih.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo naznanja svojim članom (pevcem in pevkam), da se vrši pevska vaja za učiteljski koncert v nedeljo, 1. julija t. l. v ormoški slovenski šoli. Začetek ob 9. uri popoldne. Note so pripravljene. Pevci in pevke, pridite zanesljivo! Obenem še naznanja, da zaradi potrebe pevske vaje in letošnje uradne skupščine ne bode meseca julija zborovanja.

Odbor.

Književnost in umetnost.

Tehniški slovar „Slovenske Matice“. Odsek za izdavanje »Tehniškega slovarja« je imel preteklo sredo pod predsedstvom načelnika, ravnatelja I. Šubica, svojo šesto sejo. Tajnik je poročal o sklepih zadnje seje in povedal, kako so bili rešeni. Sklenilo se je nabaviti Deinhardtov ilustr. teh. slovar, ki izhaja v šestih jezikih pri Oldenburgu v Monakovem. Akad. slov. teh. društva v Pragi, na Dunaju in v Gradcu je naprositi, da bi prevzela ekscerpiranje cenikov, deželnih in pa državnih zakonov tehniške vsebine. Prošnji, da bi poslale svoje cenike odseku na razpolago, da jih da ekscerpirati, sta se odzvali tvrdki: Majdičeva v Celju in Schneider & Verovškova v Ljubljani, kar je odsek hvaležno vzel na znanje s ponovno prošnjo do drugih tvrdk tehniške smeri, naj bi storile isto. Ko se vzame še na znanje poročilo o stanju ekscerpiranja Wolf Pleteršnikovega slovarja, se seja zaključila.

Knjige „Hrvatskega pedag. književnega zbora“ za l. 1905: 1.) »Pedagogijska enciklopedija«, 11. zvezek; ta zvezek obsega članke od »koncentracije pouka« do »ljubavi in mrznje« ter šteje 64 strani. — 2.) Druženje učitelja sa školskom mladeži«, napisao Davorin Trstenjak. — 3.) »Ružice. Priče i pripovijetke za mladež. Napisao Ivan Devčić.

Devčićeve »Ružice« so vzklile iz zemlje, ki krije v sebi mnogo zanosne preteklosti; hrvaška zemlja jih je rodila in njena prošlost. Naša slovenska mladinska književnost skoro ne pozna zgodovine in (osobito v zadnjih časih ne) narodnostnih ozirov; internacionalna je prav tako kakor so te »Ružice« hrvaško-nacionalne. Devčićevim »Ružicam« treba samo še umetniške poglobitve, pa bi bile vredne, da zavzamejo odlično mesto v naši mladinski književnosti; tem važnejše bi bilo to mesto posebno pri nas Slovencih, kjer nam nemški »Amtsbruder« dan na dan trobi o potrebi gojitve »Volkstuma« pri vseh šolskih predmetih. Mi, žal, često ne čujemo vpijočih — v Sloveniji. Združitev hrvaških in slovenskih posebnosti bi dala naši mladinski književnosti edino primeren značaj.

Trstenjakova knjiga ni teoretizovanje, marveč je plod istinitih izkustev in življenja; slike raznih učiteljev in učiteljic so to, ki so zares živeli ali še žive. Baš zaradi tega nimajo tako žive barve, ker govore o živih ljudeh, ne o bledeh stvorih fantazije, ki često deluje v takih spisih in usum delphini. Sredi šolskega delovanja nam knjiga predstavlja vel. župana Budisavljevića, učiteljico Fabkovičko, učitelja književnika Stipca (Bogdana Krčmarića), ki je počel svoje prosvetno delo ob bosenski meji brez vsega kulturnega aparata, a z jakostjo sveže duše — ni bilo n. pr. več prostora v šoli skoro niti za učitelja, privedel pa je še en oče otroka, da ga sprejme, ter prosil učitelja: »Znaš li kaj, gospodine blagi, vzemi ti njega v šolo, prosim Te, po Bogu brate, a jaz mu naredim stol, pa tudi Tebi enega, da lahko sediš, kakor je pristojno;« — dalje govori knjiga o »dijaški majki«, milem slovenskem rojaku prof. Vambergerju v Karlovcu, ki je »prava pjesnička narav, čovjek srca i zanosa«, pa o popu Bogdanoviću, ki je kakor narod pravi, »človek in pol«, velikán po stasu in rasti, velikán po poštenju in dobroti (»Ljubi svoj narod, pa vidi i u onom nesretniku, storo potamni od zabluda i krivnje, svijetlo božje«) itd. itd. — Kdor hoče videti ognjemet idealizma, utrinke lepote in dobrote naj se ozre po tej knjigi! V uvodu bo čital besede: »Tuja kultura nam je onečistila našo in nam prinesla tisto družabno napetost, ki nas toliko tišči in človeka tako oddaljuje od človeka... To se protivi ne samo naši slovanski čudi in kardinalnemu, demokraškemu in krščanskemu načelu, pa je treba, da se mi učitelji prvi borimo proti temu.«

Kot člani »Slovenske Šolske Matice« morejo slovenski učitelji dobiti knjige »Hrv. ped. zbora« za 1 K, reci: eno krono, na leto! To krono je plačati dotičnemu poverjeniku »Slov. Šolske Matice«. To je zares neznamenit znesek.

J. R—r.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Učiteljsko društvo za goriški okraj 500 K pokroviteljine; Tolminska hranilnica in posojilnica 1. rok na račun pokroviteljine 100 K; g. dr. Alojzij Kokalj, advokat v Ljubljani 5 K; Neimenovan v Ljubljani 1 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učit. konvikt sta plačala tovariša Janko Jezeršek, nadučitelj in tov. Helena Debevc, učiteljica v Križah pri Trziču.

Imenovanje. Cesarskim svetnikom je imenovan bivši okrajni šolski nadzornik, šolski ravnatelj v Laškem trgu, prideljen c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Gradcu, gosp. Ivan Ranner.

Koprski učiteljski priredbe dne 8. julija t. l. javen koncert s plesom v Gorici v prostorih hotela »Pri zlatem jellenu«. Pri koncertu nastopi moški zbor in orkester koprskih učiteljskih. Čisti dobiček je namenjen učiteljskemu konviktu v Ljubljani. Vzporod objavimo pravočasno.

Numerirane kosti. Znanim učiteljskim prijateljem v vednost, da ima kranjsko učiteljsvo zaradi vednega pomanjkanja in trpljenja že popolnoma numerirane kosti, večini se rebra tudi na zunaj poznajo. Preiskovalnemu sodniku bo torej prav lahko dognati, čigave so, a gorje potem napadajoči bandi.

Petindvajsetletnica mature. Tovariši iz leta 1881. mariborskega učiteljskega smo se ob slavljenju 20letnice zavezali, da se za pet let spet snidemo k majhni veselici na kraju našega učilišča. Hiteči čas nam je dovedel le prehitro trenutek, da »besedo dano« izpolnimo. Vsak posameznik se opominja tedaj na gotov prihod k izredni slavnosti. Dan, lokal in vzporod se bode pravočasno naznanil vsem.

Tovariške pozdrave!

Hum-Maribor, dne 14. junija 1906.

Anton Porekar.

Josip Kreinz.

Velike počitnice na ljudskih šolah ptujskega okraja se prično letos 16. julija in bodo trajale do 15. septembra.